

Verdienmodellen als randvoorwaarde voor realiseren doelen Duurzame Zuivelketen

Annemiek Eweg, Alfons Beldman, Allard Jellema

Inleiding

De Duurzame Zuivelketen (DZK)¹ vermeldt in de factsheet over de nieuwe doelen voor 2030:

‘De doelen van de Duurzame Zuivelketen zijn haalbaar mits melkveehouders de middelen hebben om ze te realiseren. Er moet dus een verdienmodel achter staan’ (DZK, 2019).

In deze notitie wordt ingegaan op wat een verdienmodel eigenlijk is en laten we zien hoe het gemiddelde huidige verdienmodel van een melkveehouder is opgebouwd. Vervolgens kijken we naar de verschillende aspecten waar je aan kunt denken bij het ontwikkelen van nieuwe verdienmodellen of het verbeteren van al bestaande verdienmodellen.

Kerndefinities in deze notitie:

Verdienmodel is gerelateerd aan activiteiten van een bedrijf (de verkoop van goederen of diensten) en omvat de opbrengsten en kosten die daarmee gepaard gaan. Het is een onderdeel van het businessmodel van een bedrijf.²

Verdienvermogen betekent het vermogen om middels ondernemerschap een redelijk inkomen te vergaren. Dit heeft direct invloed op de daadwerkelijke winst van een bedrijf. Het is het vermogen om als ondernemer goede verdienmodellen te ontwikkelen.³

¹ DZK is een samenwerkingsverband van LTO Nederland, het Nederlands Agrarisch Jongeren Contact NAJK, de Nederlandse Melkveehouders Vakbond NMV en zuivelondernemingen verenigd in de Nederlandse Zuivel Organisatie NZO. In dit samenwerkingsverband werken deze partijen samen aan een toekomstbestendige zuivelketen.

² Jongeneel (2020). Voor een theoretische achtergrond van wat een verdienmodel is, verwijzen we naar dit rapport.

³ Taskforce verdienvermogen kringlooplandbouw, 2019.

Huidig verdienmodel voor melkproductie onder druk

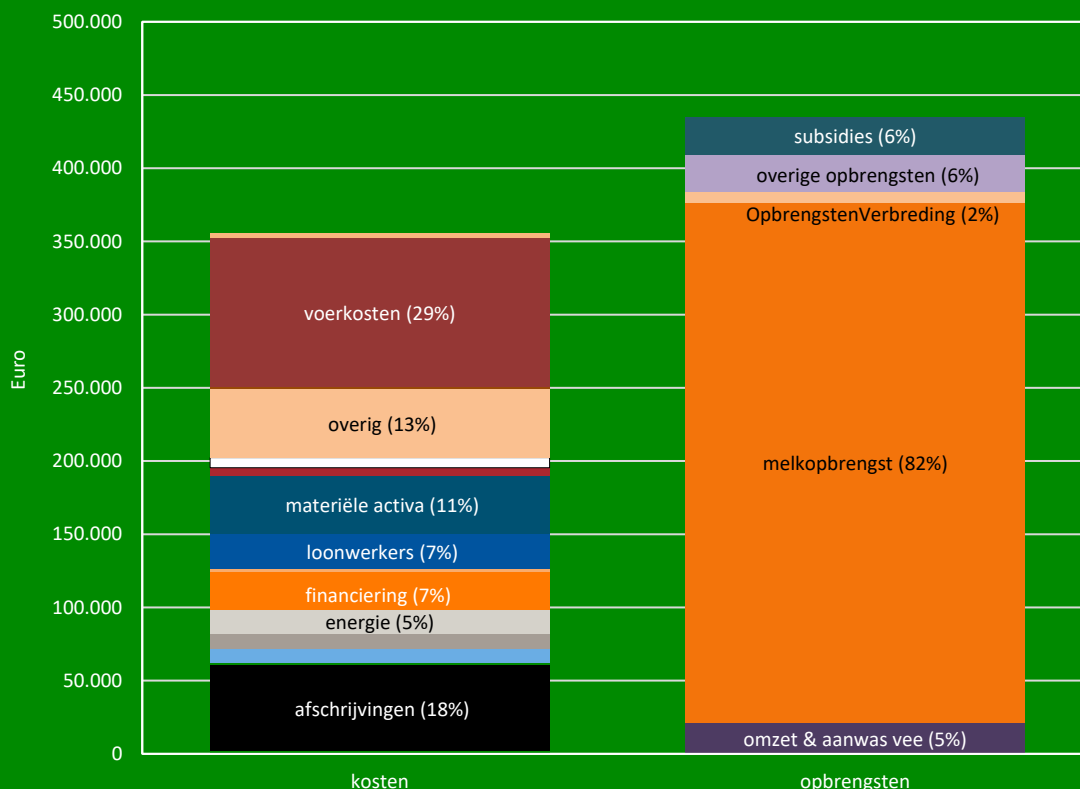
Op dit moment is het meest gebruikelijke verdienmodel voor een melkveehouder gebaseerd op de verkoop van zuivel op een competitieve, internationale markt. Zo kwam in 2020 89% van de inkomsten uit de verkoop van primaire producten (waarvan 84% melk en zuivel en 5% vlees) ([Agrimatie](#), 2021). Op de internationale markt bestaat een druk op prijzen voor de primaire producten en het is niet eenvoudig om duurzamer geproduceerde zuivel daadwerkelijk te verwaarden (Grin et al., 2015; Van Galen et al., 2020). Stijgende grond-, voer- en energieprijzen die onvoldoende gecompenseerd worden in melkopbrengsten, verhogen de druk op het verdienmodel ([Agrimatie](#), 2021). Schaalvergroting en intensivering zijn de meest gebruikelijke strategieën voor het verbeteren van het verdienmodel ([Louis Bolk Instituut](#), 2021).

Het gemiddelde verdienmodel in cijfers

In het meest gangbare verdienmodel voor gespecialiseerde melkveebedrijven is voer de grootste kostenpost: dit was 29% van de totale uitgaven tussen 2017 en 2019. Figuur 1 geeft de opbouw van dit verdienmodel voor melkveehouders weer. Voerkosten worden gevolgd door afschrijvingen (18% van de totale uitgaven) en materiële activa (11%). Aan de opbrengstenkant, kwam 82% van de totale opbrengsten voor bedrijven uit de verkoop van melk. Het totale inkomen uit het bedrijf is gemiddeld € 79.000. Dit is het verschil tussen de opbrengsten en kosten.

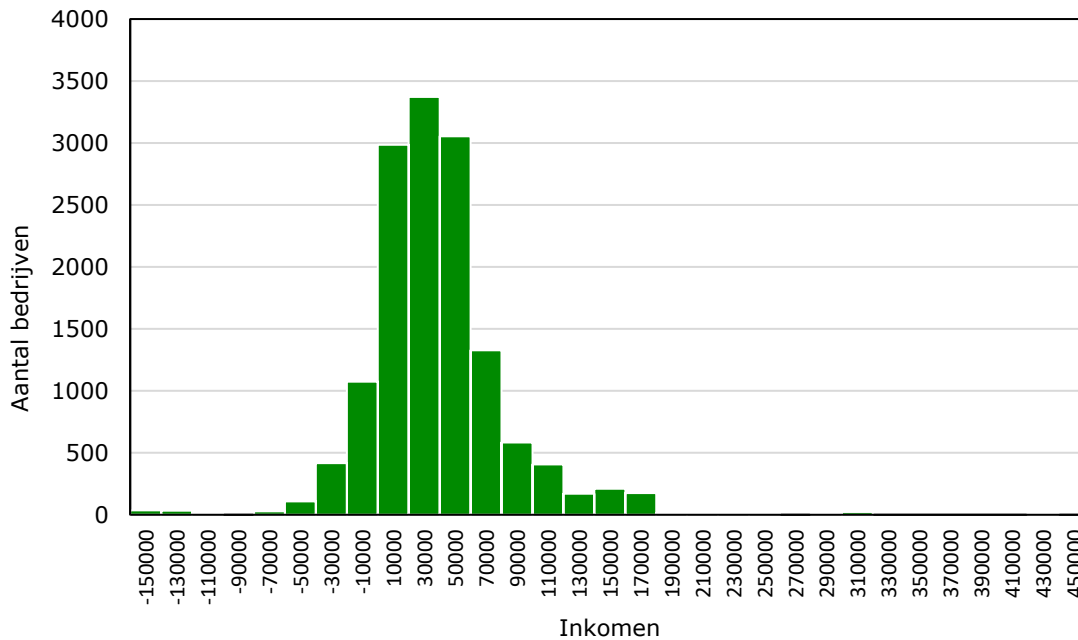
Het gemiddelde inkomen per onbetaalde arbeidsjaareenheid is € 49.000 per jaar. De spreiding is groot. Dit wordt weergegeven in figuur 2. Een kwart van de bedrijven had tussen 2017 en 2019 een jaarlijks inkomen van minder dan € 26.000 per onbetaalde arbeidsjaareenheid (oaje) en een kwart meer dan € 77.000 per oaje.

Voor meer informatie en cijfers over het verdienmodel in de melkveehouderij: zie [Agrimatie](#).

Figuur 1 **Gemiddeld verdienmodel voor een gespecialiseerd melkveebedrijf (kasstromen).** Gebaseerd op Informatienetdata van 2017 tot en met 2019 van 403 bedrijven, die samen 16.594 Nederlandse melkveebedrijven representeren. Overige kosten en opbrengsten relateren aan onder andere administratiekosten, communicatie en belangenbehartiging

Er zijn andere mogelijkheden voor het aanpassen van het verdienmodel, maar slechts een beperkt aantal melkveehouders maakt hier gebruik van. Een klein deel van de producenten baseert het verdienmodel op biologische productie (3,5% van de totale zuivelproductie) of korte ketens (nog minder). Daarnaast zijn er melkveehouders die aan verbreding doen en naast de melkveehouderij andere takken (bijvoorbeeld zorg, toerisme) in hun bedrijf hebben geïntegreerd. Een groot deel van de melkveehouders doet aan een vorm van natuur- of landschapsbeheer en ontvangt hier subsidie voor, maar de bijdrage aan het inkomen is beperkt.

Figuur 2 Gemiddeld inkomen 2017-2019 in euro onbetaalde arbeidsjaareenheid (oaje). Gebaseerd op Informatienetdata van 2017 tot en met 2019 van 284 bedrijven, die samen 16.594 Nederlandse melkveebedrijven representeren

Een verdiepende analyse naar de verschillen van het verdienmodel voor extensieve en intensieve bedrijven is te vinden in bijlage 1.

Naar een verdienmodel voor het realiseren van de DZK-doelen

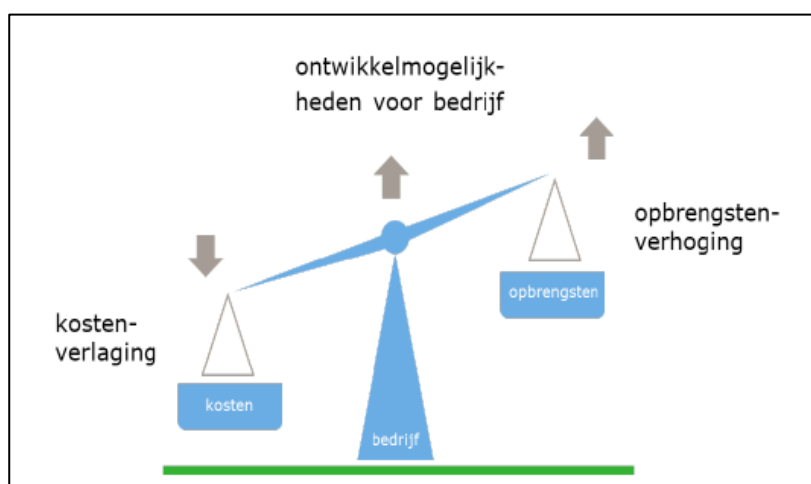
Het naderende einde van de melkquotering in 2015 was de aanleiding voor de sector om binnen het samenwerkingsverband Duurzame Zuivelketen (DZK) een aantal doelen te formuleren. In eerste instantie voor 2020, inmiddels aangepast in doelen voor 2030 (DZK, 2019). De doelen adresseren het sluiten van kringlopen, het creëren van randvoorwaarden voor een betere biodiversiteit, het verlagen van broeikasgasemissies, het verbeteren van het dierenwelzijn en het behoud van weidegang.

Investerings- en onzekerheden die zijn te relateren aan de benodigde verduurzaming, worden onvoldoende gecompenseerd binnen het huidige verdienmodel (Taskforce, 2019). Het invoeren van verduurzamingsmaatregelen op het bedrijf vraagt tijd, geld en kennis (zie bijvoorbeeld Beldman et al., 2019; meerkosten verbetering biodiversiteit). Maatregelen leveren soms ook geld op. Een quick-scananalyse die laat zien dat goed scorende bedrijven op DZK-doelen, ook economisch beter presteren, biedt perspectief. Echter, voor veel melkveehouders is het gebrek aan een verdienmodel een van de belangrijkste obstakels om geen verdere duurzaamheidsmaatregelen te nemen (Lauwere et al., in voorbereiding).

Zonder een nieuw of verbeterd verdienmodel, blijft de omslag naar een duurzame manier van landbouw dus enkel weggelegd voor spelers met een goed *verdienvermogen*; melkveehouders die met een hoog niveau van vakmanschap goede resultaten weten te bereiken en/of handig gebruik weten te maken van nichemarkten. De gewenste maatschappelijke transitie blijft dan uit (Polman en Jongeneel, 2020). Daarom is één van de nieuwe doelen van de Duurzame Zuivelketen: het ontwikkelen van een verdienmodel dat het realiseren van de DZK-doelen ondersteunt.

Focus op de drie pijlers van het verdienmodel en bijpassende kernvragen

Bij een verbeterd verdienmodel kun je denken aan het verlagen van kosten, het verhogen van opbrengsten en/of het verbeteren van ontwikkelmogelijkheden voor bedrijven. Deze richtingen zijn geïllustreerd in figuur 3 (Jongeneel, 2020).

Figuur 3 De drie pijlers van een duurzaam verdienmodel

Bron: Jongeneel (2020).

Bij een goed verdienmodel voor een activiteit of product zijn de kosten lager dan de opbrengsten. Er is niet één standaardmanier om dat te bereiken. Het belonen van betere duurzaamheidsprestaties is één mogelijkheid. Dit kan bijvoorbeeld op basis van een puntensysteem of dashboard met verschillende KPI's die inzicht geven in prestaties van melkveehouders (zie voorbeeld [biodiversiteitsmonitor](#)). Hogere opbrengsten kunnen bijvoorbeeld ook worden gerealiseerd als actoren (burgers, overheidsinstanties, ketenpartijen, ngo's) gaan betalen voor verschillende maatschappelijke diensten en producten (denk aan bijvoorbeeld ecosysteemdiensten). Ook de organisatie daaromheen kan verschillen van het huidige verdienmodel. Zo kan gezamenlijk beheer van boerderijen door burgers en boeren leiden tot een heel ander verdienmodel (zie voorbeeld [Herenboeren](#)). De verschillende aspecten waar je aan kunt denken bij het verbeteren van een verdienmodel, zijn in kaart gebracht door Meyer (2019), te zien in figuur 4. Deze figuur richt zich vooral op de opbrengstenkant. Naast antwoorden op deze vragen, moet voor een volledig inzicht in het verdienmodel ook de kostenkant inzichtelijk zijn.

Nieuwe en verbeterde verdienmodellen al in de praktijk

Op kleine en op grotere schaal, in het binnen- en buitenland, wordt er geëxperimenteerd met andere verdienmodellen. Vanuit de context van Duurzame Zuivelketen is het onderzoek vooral gericht op voorbeelden waarin wordt gewerkt aan het verwaarden van bij voorbeeld ecosysteemdiensten, kostenbesparingen of het bieden van ontwikkelmogelijkheden en niet zozeer op marktconcepten met een hogere prijs voor de melk. Deze voorbeelden dienen in eerste instantie als inspiratie in de

discussie over verdienmodellen, maar zullen ook worden beoordeeld op toepasbaarheid en schaalbaarheid in Nederland en op de bijdrage aan de DZK-doelen.

Van de voorbeelden zijn inspiratiesheets gemaakt. In de inspiratiesheets worden op basis van de onderdelen in het model van Meyer (zie figuur 4) de verschillende voorbeelden gepresenteerd. De inspiratiesheets zijn geen weergave van resultaten van evaluaties van de voorbeelden en bevatten dus geen informatie over de uiteindelijke 'netto'-bijdrage aan het verdienvermogen van de deelnemende melkveehouders of over de bijdrage aan de verduurzaming. De volgende inspiratiesheets brengen nieuwe of aangepaste verdienmodellen in beeld.

Figuur 4 Aspecten van de verwaardingskant van een verdienmodel

Bron: Meyer (2016), aangepast voor de landbouw door Jongeneel (2020).

Het onderzoek binnen DZK

Nieuwe verdienmodellen of aanpassingen op het huidige, gangbare verdienmodel liggen aan de basis voor het realiseren van de duurzaamheidsdoelen gesteld door de DZK. In deze notitie is toegelicht wat verdienmodellen zijn en hoe het huidige verdienmodel er daadwerkelijk uitziet. De bijbehorende factsheets bieden informatie over alternatieve verdienmodellen.

Voor de nabije toekomst zijn antwoorden op de volgende vragen nodig om alternatieve verdienmodellen die de DZK-doelen ondersteunen op grote schaal in praktijk te brengen. Dit zijn:

1. Wat zijn geschikte opschaalbare nieuwe verdienmodellen, of aanpassingen op het huidige verdienmodel? De drie pijlers van een verdienmodel (figuur 3) geven sturing bij het identificeren van mogelijkheden. Daarnaast helpen de kernvragen uit figuur 4 bij het uitwerken van deze mogelijkheden.
2. Hoe verhouden deze geschikte nieuwe of verbeterde verdienmodellen zich tot het behalen van de DZK-doelen? Vanuit de Duurzame Zuivelketen is gevraagd om de focus in de analyse te leggen op drie doelen:
 - a. Grondgebondenheid
 - b. Klimaat - Broeikasgasemissie
 - c. Biodiversiteit

3 zoekrichtingen gebaseerd op de pijlers van het verdienmodel (figuur 3)

Het identificeren en ontwikkelen van opties die het verdienmodel verbeteren of een nieuw verdienmodel creëren:

- door ontwikkelruimte te bieden,
- door de kosten te verlagen (bijvoorbeeld door betere samenwerking binnen de sector)
- door samenwerking met partijen in de hele keten en buiten de sector om duurzame activiteiten te verwaarden.

Dit zijn doelen waarbij maatregelen voor verbetering elkaar onderling beïnvloeden. Dit maakt het belangrijk om ze in samenhang te bekijken. Voor de doelen rond diergezondheid en dierenwelzijn is dit minder het geval.

Wageningen Economic Research voert dit onderzoek uit in het kader van de publiek-private samenwerking (PPS) *Toekomstbestendige en Verantwoorde Zuivelsector* gefinancierd door ZuivelNL en het ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit. Binnen deze PPS wordt onderzoek uitgevoerd om DZK te ondersteunen en de realisatie van hun duurzaamheidsdoelen voor 2030.

Inspiratiesheets voor nieuwe verdienmodellen

- Brabantse Biodiversiteits-monitor**
Brabantse boeren krijgen beloning voor betere score Brabantse Biodiversiteits-monitor
- Vittel Duurzaamheidsprogramma**
Franse boeren krijgen betaald voor ecosysteemdiensten
- LandvanWaarde**
Nieuw sturingsmodel LandvanWaarde biedt gestapelde beloningen op maat
- Koolstofopslag in Oostenrijk**
Oostenrijkse boeren verdienen aan koolstofopslag
- Duurzame Melkveehouderij Drenthe**
Beloning voor duurzame en toekomstgerichte melkveebedrijven

Bronnen en literatuur

- Agricola, H.J., R.A.M. Schrijver, J. Westerink en Z.C.S. van Eldik, 2021. *Typering extensieve landbouw in Nederland*. Wageningen, Wageningen Environmental Research, Rapport 3062. 40 blz.; 11 fig.; 24 tab.; 21 ref. <https://edepot.wur.nl/541710>
- Baltussen, W., M. van Galen, K. Logatcheva, M. Reinders, H. Schebesta, G. Splinter, G. Doornwaard, P. van Horne, R. Hoste, B. Janssens, R. van der Meer en R. Stokkers, 2018: 'Positie primaire producent in de keten: samenwerking en prijsvorming,' Wageningen: Wageningen Economic Research Rapport 2018-0279, <http://library.wur.nl/WebQuery/wurpubs/fulltext/45274>
- Beldman, A., N. Polman, H. Kager, G. Doornwaard, A. Greijdanus, H. Prins, M. Dijkshoorn en M. Koppenjan, 2019. Meerkosten biodiversiteitsmaatregelen voor melkvee- en akkerbouwbedrijven. Wageningen, Wageningen Economic Research, Rapport 2019-105. 52 blz.; 4 fig.; 12 tab.; 26 ref. Duurzame Zuivelketen 2019. Factsheet Nieuwe Doelen. <https://www.zuivelnl.org/uploads/images/DZK-nieuwe-doelen-factsheet.pdf>
- Doorn, A. van, D. Melman, J. Westerink, N. Polman, T. Vogelzang en H. Korevaar, 2016. *Food for thought: natuurinclusieve landbouw*. Wageningen University & Research. <https://edepot.wur.nl/401503>
- Doorn, A. van, D. Melman, J.W. Erisman en N. Eekeren, 2020. De biodiversiteitsmonitor voor beloning van boeren voor biodiversiteitsverbetering. *Vakblad natuur bos landschap*, 164, 34-36. <https://edepot.wur.nl/520674>
- Galen, M. van, W. Baltussen, K. Gardebroek, N. Herceglić, R. Hoste, R. Ihle ... en R. Stokkers, 2020. *Agro-Nutri Monitor 2020: Monitor prijsvorming voedingsmiddelen en analyse belemmeringen voor verduurzaming* (No. 2020-014). Wageningen Economic Research. <https://open.overheid.nl/repository/ronl-a501c8ce-62d6-4516-a670-a3f886daa2fb/1/pdf/bijlage-2-agro-nutri-monitor-2020.pdf>
- Grin, J., N.B.P. Polman, M.W.C. Dijkshoorn-Dekker en T.A. Vogelzang, 2015. *Verdienmodellen voor Natuurinclusieve landbouw. Wat ondernemers al doen, en wat de overheid kan doen om opschaling te bevorderen*. Den Haag: LEI Wageningen UR, (LEI Notitie 2015-044) <https://edepot.wur.nl/350536>
- Jongeneel, R. 2020. *Verdienmodellen: actualiteit, theorie, praktijken en beleid*. Wageningen: Wageningen Economic Research. <https://edepot.wur.nl/530231>
- Jongeneel, R., 2021. *Kern verdienmodel ligt binnen boerenbedrijf zelf*. Boerderij.nl. <https://www.boerderij.nl/kern-verdienmodel-ligt-binnen-boerenbedrijf-zelf>
- Maij, H., B. Baarsma, C. Koen, G. van Dijk, H. van Trijp, H. Volberda ... en S. Thus, 2019. *Goed boeren kunnen boeren niet alleen: "Je kunt niet groen doen als je rood staat"* Verdienvermogen essentiële voorwaarde voor kringlooplandbouw. <https://edepot.wur.nl/502755>
- Meyer, R., 2019. Revenue model framework. TIAS School for Business en Society. <https://www.tias.edu/en/item/revenue-model-typology-revenue-model-framework/>
- Polman, N. en M. Dijkshoorn, 2019. *Verdienmodellen natuur-inclusieve landbouw*. Wageningen, Wageningen Economic Research. <https://edepot.wur.nl/501143>
- Polman en Jongeneel, 2020. *Voor een natuur inclusieve landbouw zijn nieuwe verdien modellen nodig*. Economisch Statistisch Berichten (ESB). Van: <https://esb.nu/esb/20061411/voor-een-natuurinclusieve-landbouw-zijn-nieuwe-verdienmodellen-nodig>.
- TaskForce Verdienmodel Kringlooplandbouw 2019. *Goed boeren kunnen boeren niet alleen*. <https://edepot.wur.nl/502755>

Bijlage 1 Een verdieping: huidige verdienmodellen extensief en intensief in beeld

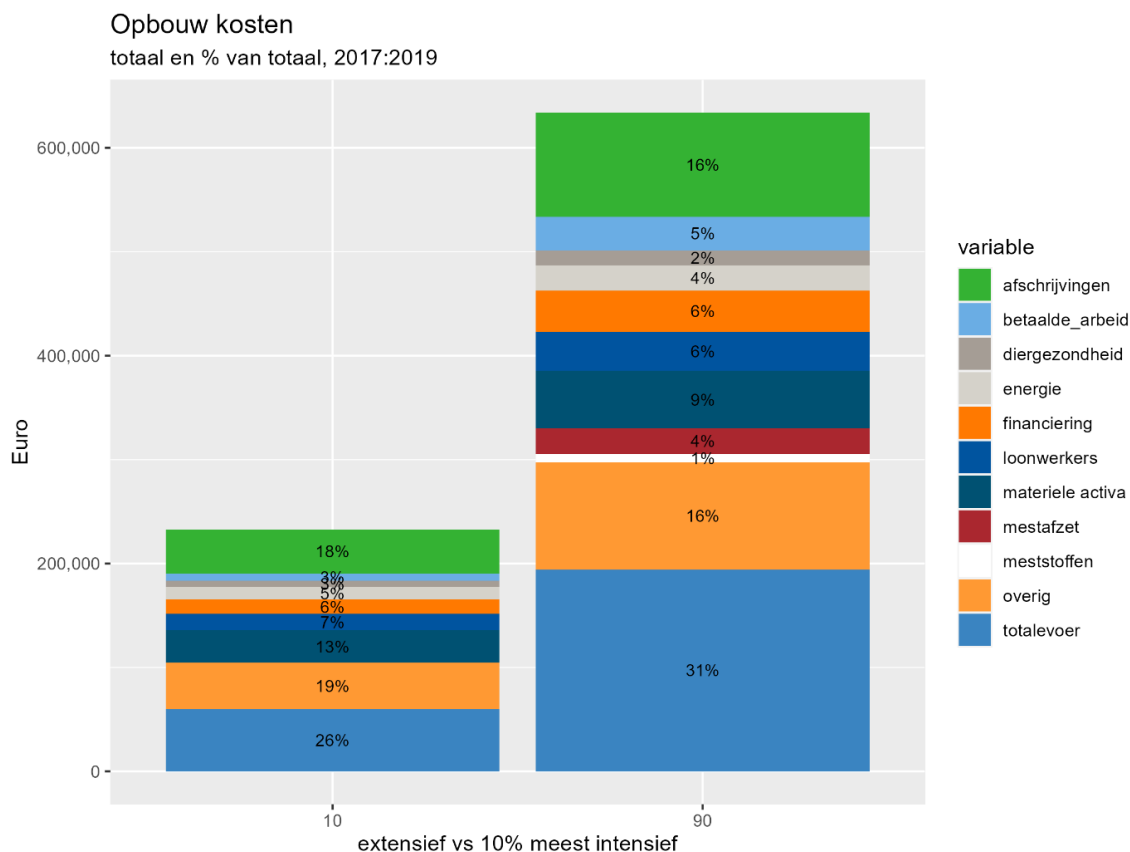
Extensivering is een route naar verduurzaming doordat het mogelijkheden geeft voor een verbeterde biodiversiteit, het sluiten van kringlopen op het bedrijf zelf en grondgebondenheid (Agricola et al., 2021). Eerder onderzoek van WUR laat zien dat stikstofoverschot en ammoniakemissie per hectare substantieel lager liggen bij biologische bedrijven. Per kg melk liggen deze weer wat hoger dan bij gangbare productie, vanwege de lagere melkopbrengsten per koe. Biologische bedrijven zijn gemiddeld extensiever dan het gemiddelde gangbare bedrijf. In deze analyse is gekeken naar verschillen tussen intensieve en extensieve bedrijven. Hoe vertaalt dit verschil zich in verschillen in het verdienmodel? Economische data van het Bedrijveninformatienet geven hier inzicht in.

Hiervoor is een selectie gemaakt van intensieve en extensieve bedrijven. Extensieve bedrijven hebben minder dan 1,5 Grootvee-eenheden (GVE) per ha voederoppervlakte (grasland + voedergewassen), gebaseerd op de definitie van Agricola et al. (2021). Voor de intensieve bedrijven is de groep gebaseerd op de 10% meest intensieve bedrijven (gebaseerd op GVE per ha. Dit zijn alle bedrijven met meer dan 2,9 GVE per ha. De selectie is gemaakt binnen de groep gespecialiseerde melkveebedrijven. Hierbij zijn alle bedrijven meegenomen: zowel biologisch als niet-biologisch. Voor biologische boeren is extensief boeren min of meer een voorwaarde door bijbehorende eisen. Niet alle extensieve bedrijven zijn echter biologisch. Hier kunnen verschillende redenen voor zijn, bijvoorbeeld vanwege de voorschriften die voor hen (economisch) niet passen, omdat er geen afzet te vinden is of omdat ze al in de overgangperiode zitten. Aan de andere kant is het wel een optie voor extensieve boeren om een hogere melkprijs ontvangen wanneer ze biologisch zijn en dus wel een manier om tot een ander verdienmodel te komen.

Tabel B1.1 laat een aantal kengetallen zien van de twee groepen bedrijven. Van de bedrijven kan 6,6% gedefinieerd worden als extensief volgens de definitie van Agricola et al. (2021). Naast het verschil in intensiteit, waar de selectie van beide groepen op is gebaseerd, is er ook een duidelijk verschil in omvang. De intensieve groep heeft gemiddeld ruim 2 keer zo veel melkkoeien. Eenendertig procent van de extensieve bedrijven is biologisch; dit is 63% van alle biologische bedrijven.

Tabel B1.1 Kerngetallen extensieve en intensieve melkveehouderij. Gebaseerd op Informatienetdata van 2017-2019

	Extensief	Intensief
N bedrijven	1.107 (6,6%)	1.684 (10%)
waarvan bio	341 (31% van alle extensieve bedrijven)	0
% bio van alle biologische bedrijven	63%	0%
N melkkoeien	61	160
Melkproductie (kg)	466.839	1.510.329
Ha grasland	59,36	38,34
Ha voedergewassen	4,86	12,76
GVE per ha	1,25	3,75
Melkprijs (€/kg melk)	0,42	0,39
Totaal inkomen (opbrengsten – kosten) (€)	52.372	105.3145
Totaal onbetaalde arbeidsjaar eenheden (oaje)	1,42	1,77
Inkomen per oaje (€)	36.917	59.341
solvabiliteit	79%	62%

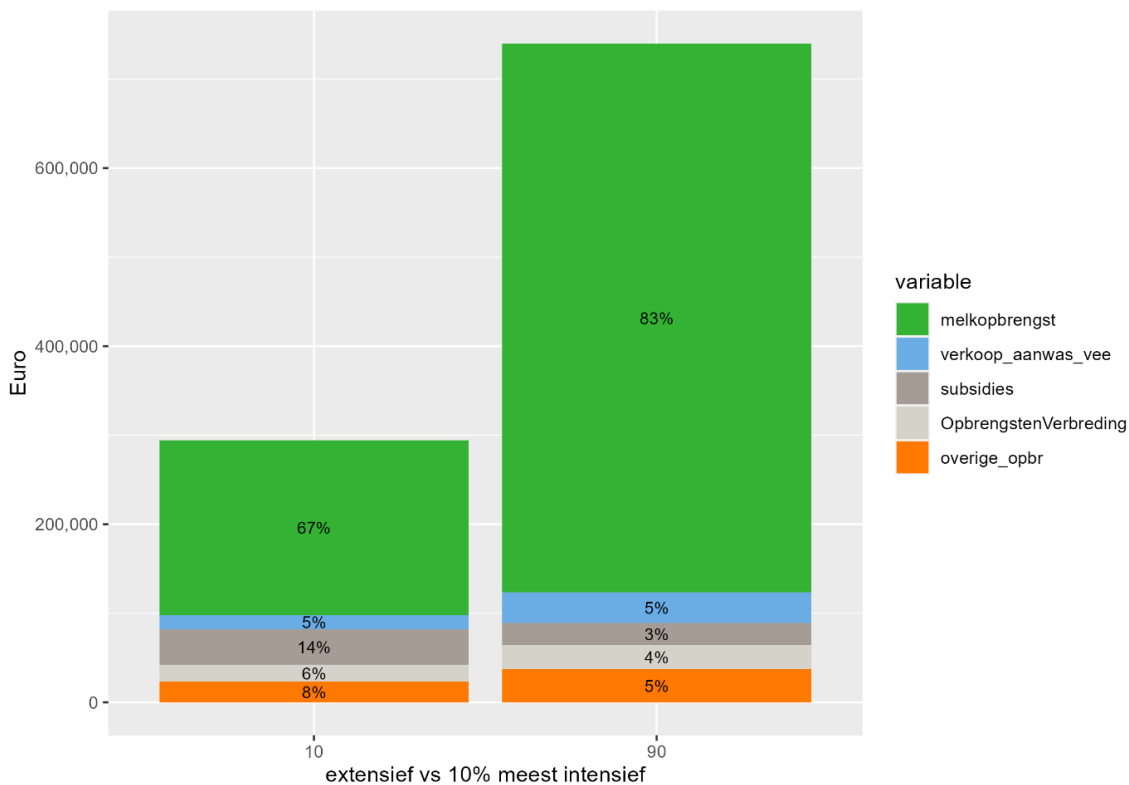

Figuur B1.1 Vergelijking tussen de kostenkant van het verdienmodel van een extensief (<1,5 GVE/ha) en intensief bedrijf (10% meest intensieve bedrijven). Gebaseerd op Informatienetdata tussen 2017 en 2019

Het eerste wat opvalt is dat de absolute kosten van intensieve bedrijven veel hoger liggen dan die van extensieve bedrijven. Dit komt met name doordat de intensieve bedrijven meer dan het dubbele aantal melkkoeien hebben (160 vs 61).

Voor het inzicht in de opbouw van het verdienmodel is het interessant om te kijken naar het relatieve aandeel van de verschillende kostenposten. Uit figuur B1.1 wordt duidelijk dat deze maar met 4 of 5 procentpunten van elkaar verschillen: de opbouw van het kostenplaatje van beide typen bedrijven lijkt dus relatief veel op elkaar, gegeven het verschil in schaalgrootte. Voerkosten nemen bij extensievere bedrijven een minder belangrijke rol in dan bij intensieve bedrijven: 26% van de totale kosten bij extensief vergeleken met 31% bij intensief. Extensieve bedrijven telen relatief veel voer zelf en kopen minder voer aan. Daarnaast zijn er weinig of geen kosten voor mestafzet of betaalde arbeidskosten voor extensieve bedrijven, terwijl intensieve bedrijven zo'n 4% van hun kosten aan mestafzet besteden en 5% aan betaalde arbeid. Dit betekent dat het resultaat van intensieve bedrijven iets meer wordt beïnvloed door de prijsontwikkeling van voer, arbeid en mestafzet. Extensieve bedrijven zijn daar minder gevoelig voor en in dat opzicht robuuster. Daar staat tegenover dat extensieve bedrijven een iets groter deel van hun budget besteden aan materiële activa en afschrijvingen. Overige kosten en opbrengsten zijn gerelateerd aan administratiekosten, communicatie, belangenbehartiging, enzovoort.

Opbouw opbrengsten
totaal en % van totaal, 2017:2019

Figuur B1.2 Verdienmodel in beeld: een vergelijking tussen de opbrengstenkant van het verdienmodel van een extensief (<1,5 GVE/ha) en intensief bedrijf (10% meest intensieve bedrijven)
Bron: Informatienetdata, 2017:2019.

Voor het verschil in absolute opbrengsten speelt het schaalverschil wederom een grote rol. De relatieve verdeling van opbrengsten laat een ander verdienmodel zien: hoewel melkopbrengsten met 67% nog steeds een grote rol spelen in de opbrengsten voor extensieve bedrijven, zijn subsidies met 14% een belangrijke inkomstenbron. In tabel B1.1 zagen we al dat extensieve boeren ook een iets hogere melkprijs ontvangen. Intensieve bedrijven halen 83% van hun inkomsten uit melkopbrengsten, ongeveer gelijk aan gangbare boeren.

Tabel B1.1 laat zien dat intensieve productie van melk gemiddeld tot een beter economisch resultaat leidt dan een extensief model. Het inkomen per onbetaalde arbeidsjaareenheid ligt 20.000 euro hoger bij intensieve bedrijfsvoering. De gerealiseerde melkprijs verschilt 3 eurocent tussen de typen bedrijven, wat verklaart wordt door het aandeel biologische melkveebedrijven in de groep extensieve bedrijven. Overigens is ook te zien dat de solvabiliteit op de extensieve bedrijven hoger is. Dit betekent dat het aandeel eigen vermogen op de extensieve bedrijven hoger is.

Bijlage 2 De Duurzame Zuivelketen heeft voor 2030 nieuwe doelen opgesteld

De Duurzame Zuivelketen heeft voor 2030 nieuwe doelen opgesteld. Naast het ontwikkelen van nieuwe verdienmodellen, zijn dit de volgende doelen:

1. Grondgebonden melkveehouderij: onder andere minimaal 65% percentage eiwit van eigen land of uit de buurt.
2. Klimaat en energie: energieneutraal, -besparend en verkleinen van broeikasgasemissies van melk.
3. Continu verbeteren van dierenwelzijn en diergezondheid en betere monitoring.
4. Behoud weidegang.
5. Behoud biodiversiteit: duurzaam veevoer, produceren binnen milieurandvoorwaarde en een positieve bijdrage leveren aan behoud van biodiversiteit.
6. Veiligheid op erf voor gezinsleden en werknemers.

Voor meer informatie, zie de factsheet (2019):

<https://www.duurzamezuivelketen.nl/resources/uploads/2019/09/DZK-nieuwe-doelen-factsheet.pdf>

Meer informatie

Alfons Beldman
T +31 (0)320 29 35 40
alfons.beldman@wur.nl
www.wur.nl/economic-research

2022-062